

وارد کردن آموزه‌های اسلامی به علوم انسانی؛ اقتضای پایبندی به گستره اسلام

اقتضای پایبندی به گستره دین اسلام این است که ما در علوم انسانی، براساس همان کلیات یا جزئیاتی که دین گفته است، عمل کنیم؛ یعنی نظریه‌پردازی‌های ما باید مبتنی بر آموزه‌های دینی باشد و باید از آن مقدار از معارف دین که در حوزه‌های مختلف بیان شده است، در علوم انسانی استفاده کنیم.

اقتضای پایبندی به گستره دین اسلام این است که ما در علوم انسانی، براساس همان کلیات یا جزئیاتی که دین گفته است، عمل کنیم؛ یعنی نظریه‌پردازی‌های ما باید مبتنی بر آموزه‌های دینی باشد و باید از آن مقدار از معارف دین که در حوزه‌های مختلف بیان شده است، در علوم انسانی استفاده کنیم.

حجت‌الاسلام و المسلمین رضا برنجکار، رئیس پردیس قم دانشگاه تهران و عضو هیئت مدیره انجمن کلام اسلامی حوزه علمیه، در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، در بحث در باب گستره دین پس از تشریح رویکردهای حق‌محور و کارکردمحور در گستره‌شناسی دین و انتظار بشر از دین، با اشاره به بحث علوم انسانی اسلامی و علوم انسانی غیراسلامی، به تشریح نسبت این بحث با بحث گستره دین پرداخت.

برنجکار گفت: در بعضی موارد دین اسلام به کلیاتی اکتفا کرده است، اما اقتضای پایبندی به گستره دین این است که ما در علوم انسانی، براساس همان کلیات یا جزئیات که دین گفته است، عمل کنیم؛ یعنی نظریه‌پردازی‌های ما باید مبتنی بر آموزه‌های دینی باشد و باید از آن مقدار از معارف دین که در حوزه‌های مختلف بیان شده است، در علوم انسانی استفاده کنیم.

این گونه نیست که در اسلام يك علوم انسانی صد در صد وجود داشته باشد و روشی که از طریق آن علوم انسانی، اسلامی خواهد شد، این نیست که ما متوقع باشیم که دین چنین علوم انسانی‌ای را در اختیار ما قرار دهد، بلکه باید از مبانی دینی در نظریه‌پردازی‌هایمان استفاده کنیم

وی با اشاره به این که برای مثال در زمینه جامعه‌شناسی یا روانشناسی، مطالبی در روایات هست، افزود: شما می‌توانید به انسان به عنوان موجودی که فقط جسم است، نگاه کنید یا به عنوان موجودی که جسم و روح است؛ و طبعاً این دو گونه نگاه در روانشناسی شما تفاوت ایجاد می‌کند. یا برای مثال اگر يك مشاور روانشناس، معاد را قبول داشته باشد، به يك نحو مشاوره می‌دهد و اگر ملحد باشد، به گونه‌ای دیگر و اصلاً امروزه خود روانشناسان بر این اعتقادند که استفاده از مباحث دینی در روانشناسی و مشاوره می‌تواند مفید باشد.

برنجکار اضافه کرد: این گونه نیست که در اسلام يك علوم انسانی صد در صد وجود داشته باشد و روشی که از طریق آن علوم انسانی، اسلامی خواهد شد، این نیست که ما متوقع باشیم که دین چنین علوم انسانی‌ای را در اختیار ما قرار دهد، بلکه باید از مبانی دینی در نظریه‌پردازی‌هایمان استفاده کنیم؛ در این شرایط است که علوم انسانی اسلامی خواهد شد.

عضو هیئت مدیره انجمن کلام اسلامی حوزه علمیه با اشاره به حجم قابل توجه علم فقه گفت: با وجود چنین علمی چرا ما باید حقوق انگلیس و فرانسه را اصل و مبنا قرار دهیم، در حالی که شاخه‌های مختلف حقوق را می‌توانیم با استفاده از همین فقه، سامان دهیم. این امر نیازمند آن است که رویکرد ما در بحث گستره دین، رویکردی حقیقت‌محور باشد و با تثبیت این رویکرد است که ما شاهد تأثیرگذاری دین در حوزه علوم انسانی و حکومت خواهیم بود.

وی با اشاره ضرورت علوم انسانی برای اداره امور حکومت دینی اضافه کرد: در واقع حکومت دینی، حکومتی است که سعی می‌کند در اداره امور از دین استفاده کند و برای اداره دینی امور، وجود علوم انسانی اسلامی ضروری است.